

Umumiy oʻrta taʼlim maktab oʻqituvchilari uchun

QOʻLLANMA

Sinf: 1-sinf

Darsning mavzusi: “Halollik”

Dars davomiyligi: 45 daqiqa

Darsning maqsadi:

- Oʻquvchilarga “halollik” tushunchasini tushuntirish, adolatga sodiqlik, boshqalarni hurmat qilishning ahamiyatini orqali hayotiy vaziyatlarni yoritish.
- Halollik va adolatga sodiqlik orqali hayotdagi muhim qadriyatlarga hurmat va insonlarga va atrof-muhitga nisbatan adolatli munosabatni oʻrgatish.
- Oʻquvchilarda adolatli, halol va ishonchli inson boʻlishga intiluvchanlikni rivojlantirish.

Kutilayotgan natijalar:

- Oʻquvchilar “halollik” va “adolatga sodiqlik” tushunchalarini anglaydilar.
- Halol va adolatli munosabatlarni hayotda qoʻllashga intiladilar
- Oʻquvchilar boshqalarga hurmat va muhabbat bilan munosabatda boʻlishga oʻrganadilar.

Metodlar:

- **Hayotiy vaziyatlar** — hayotdan olingan misollar va vaziyatlar orqali fikrlash, tahlil qilish va hal etish.
- **Suhbat** — aniq savollar orqali oʻquvchilar bilan fikr almashish va tushunchalarni aniqlash.
- **Rolli oʻyinlar** — oʻquvchilarga halollik va adolatni hayotda koʻrsatish va amalga oshirish uchun rol oʻyinlaridan foydalanish.
- **Tasvirlash** — vizual materiallar orqali mavzularni aniqlash.

Foydalanadigan materiallar:

- **Tasvirlar:** “halol” va “adolat” tushunchalarini koʻrsatadigan tasvirlar.
- **Keyslar:** hayotiy vaziyatlar va muhokama uchun qoʻllanmalar.
- **Slaydlar:** “halol” va “adolat” tushunchalariga oid slaydlar.

- **Rolli o‘yinlar uchun kartalar:** haqiqiy hayotiy vaziyatlar bilan bog‘liq bahslar uchun.
-

1. Darsning kirish qismi (5 daqiqa)

1.1. O‘qituvchining kirish so‘zi:

- Darsni qiziqarli savol bilan boshlash: “Sizningcha, halollik deganda nimalar tushuniladi? Bunga misollar keltira olasizmi?”
- O‘quvchilarga savol berib, ularning fikrlarini yig‘ish.

1.2. Kirish (3 daqiqa):

- O‘qituvchi “halollik” va “adolat” tushunchalarining jamiyat va hayotda qanchalik muhim ekanligini aniq misollar bilan yoritib beradi.
  - “Nima uchun odamlar bir-birini hurmat qilishi, adolatli va halol bo‘lishi kerak?” deb so‘raydi.
  - Odamlar bir-birini hurmat qilmasa, adolatsiz bo‘lsa va halol bo‘lmasa, qanday oqibatlariga olib kelishini aniq va tushunarli misollar bilan tushuntirib beradi.
-

2. Asosiy qism (30 daqiqa)

2.1. Keys (hayotiy vaziyat) – “Halol yoki nomunosib xulq-atvor” (15 daqiqa):

- O‘qituvchi bolalarga hayotdan olingan vaziyatlarni aytib, ulardan har birini tahlil qilishni so‘raydi.
- **Vaziyat 1:** “Sizning do‘stingiz rangli qalamlaringizni yoqtirgani uchun sizdan so‘ramasdan, uni o‘ziga oladi. Bu munosabatni halol deb hisoblaysizmi?”
- **Vaziyat 2:** “Ko‘chada ketayotganingizda bir odam hamyonini tushirib qoldirdi, uning orqasidan yurib ketayotgan notanish odam yerdagi hamyonni hech kimga aytmasdan o‘zining cho‘ntagiga soldi. Bunday harakat qanday xulq-atvorni anglatadi?”
- Bolalarga har bir vaziyatni talqin qilib, ularga savol berish:
  - “Bu vaziyatda nimalar bo‘ldi?”
  - “Siz bu vaziyatda qanday qilib halollikka erishgan bo‘lar edingiz?”
  - “Adolatli bo‘lish uchun nimalar qilish kerak?”

2.2. Suhbat (5 daqiqa):

- Har bir vaziyatdan so‘ng, bolalar bilan fikr almashish.
- Suhbatni quyidagi savollar orqali olib borish:
  - “Nima uchun halol bo‘lish bizga yordam beradi?”
  - “Adolatli bo‘lish haqiqatan ham insonlar o‘rtasida ko‘proq ishonch qozonishga olib keladimi?”
  - “Yaqin insoningizning adolatli va halol bo‘lishi sizga va boshqalarga qanday ijobiy natija ko‘rsatadi?”

2.3. Rolli o‘yinlar (10 daqiqa):

- O‘quvchilarga har qanday vaziyatlarda adolat va halollikni namoyish etishni o‘rgatish.
  - **Vaziyat 1:** “Ikki o‘quvchi maktab kutubxonasidan yangi kitob olib kelishdi. Ular bir xil kitobni olib, uni o‘qishni xohlashdi, lekin faqat bitta kitob bor edi.
    - Birinchi o‘quvchi dedi: “Men bu kitobni birinchi o‘qishim kerak, chunki men uni juda kutgan edim”.
    - Ikkinchi o‘quvchi esa: “Men ham bu kitobni o‘qishni xohlayman!”.
    - Shunda o‘qituvchi shunday dedi: “Adolatli bo‘lish uchun, kitobni birinchi o‘quvchi o‘qib, keyin ikkinchi o‘quvchiga beradi. Shundan so‘ng ikkinchi o‘quvchi kitobni o‘qib bo‘lgach, birinchi o‘quvchi yana o‘qishi mumkin. Shunday qilib, ikkalangiz ham kitobdan foydalanasizlar.”
    - O‘qituvchi har bir vaziyatni tahlil qilib, bolalarga adolat va halollikni amalga oshirishga yordam beradi.

---

3. Darsning xulosa qismi (5 daqiqa)

3.1. Xulosa va umumlashtirish (5 daqiqa):

- O‘qituvchi tomonidan o‘quvchilarga darsni umumlashtirib, “Halol bo‘lish va adolatga sodiqlik insoniyat va atrof-muhit uchun qanchalik muhim?” deb savol beradi.
  - Har bir o‘quvchidan: “Siz hayotda qanday qilib adolatli va halol inson bo‘lishni istaysiz?” deb so‘raladi.
  - Suhbatni umumiy xulosa qilib, dars yakunlanadi.

Tavsiyalar:

- O‘qituvchi dars jarayonida bolalarni faol qatnashtirish uchun savollarni aniq va oddiy qilib berishi lozim.
  - Rol o‘yinlarini qiziqarli va tushunarli qilish uchun bolalarning kundalik hayotidagi holatlardan foydalanish mumkin.
  - Bolalarga har bir vaziyatda adolat va halollikni hayotda qanday qilib amalga oshirish mumkinligini ko‘rsatish muhim.
-